

't Grootoortje

Inhoud

Van de redactie

Agenda

Zaak Sabinapolder

Slapende bruine grootoor in de opvang

Nieuwe vleermuis met daspatroon ontdekt

De vergeten tuin

Van de redactie

Hier is dan 't Grootoortje van mei 2013. Als je mee wilt doen met het vleermuisweekend in juni, dan is er voor de liefhebbers nog plaats. Laat het ook even weten als je maar een enkele avond wilt komen. Heb je nog nieuws, artikelen of andere leuke dingen voor 't Grootoortje? Mail dit dan naar: antoINETte.van.wilgen@gmail.com.

Agenda

7 mei Wintertellingen en objecten Erik Korsten (in Best) (vervalt)

21 t/m 23 juni Vleermuizenweekend De Brand

Zaak Sabinapolder

Als nieuw lid van de werkgroep ken ik 't Grootoortje nog onvoldoende. Naar aanleiding van de ledenvergadering van 12 maart 2013 lijkt het me nuttig hier een overzicht van de gang van zaken tot nu toe te geven. Dit vooral omdat hier jurisprudentie wordt gemaakt die van belang is voor het gehele probleem windturbines versus vleermuizen.

Procedureel

In 2009 heeft de Stichting Buurtcomité Sabinapolder bij het Ministerie aandacht gevraagd voor de kwetsbare positie van vleermuizen bij een windpark op de Sabinadijk ten zuiden van Willemstad. Op verzoek van het Buurtcomité hebben ook de Zoogdiervereniging en de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant een handhavingsverzoek gedaan. Deze verzoeken zijn afgewezen, maar hebben geleid tot een onderzoek naar slachtoffers. Beide zoogdiergroepen hebben hun handhavingsverzoeken ingetrokken na de toezegging dat zij wekelijks over de resultaten van het onderzoek op de hoogte zouden worden gehouden. Uit de resultaten van het onderzoek in 2009 en 2010 bleek een aanzienlijke sterfte onder dwergvleermuizen. Gelukkig is dit ter ore gekomen van het Buurtcomité ondanks dat RWE/Essent de resultaten geheim wilde houden. Vanwege het vermeende grote aantal slachtoffers (gesproken werd over 30) is op 6 januari 2011 door het Buurtcomité wederom een handhavingsverzoek gedaan. Hierin vraagt ze tevens om openbaar maken van de onderzoeksresultaten. Als relatieve buitenstaander valt mij dan een curieuze brief van RWE op van 25 januari 2011 waarin vertegenwoordigers van de Zoogdiervereniging en de Vleermuiswerkgroep verklaren dat het Buurtcomité een onjuiste voorstelling van zaken geeft.

Op 12 oktober 2011 is het handhavingsverzoek door de Dienst Regelingen (DR) afgewezen. DR geeft in het besluit aan dat onderzoek door Bureau Waardenburg (Buwa) naar de slachtoffers heeft plaatsgevonden. DR stemt er mee in dat RWE de resultaten geheim wil houden. DR geeft geen aantallen slachtoffers, maar geeft wel aan dat het aantal zodanig was dat artikel 9 van de Flora- en faunawet wordt overtreden. Omdat dit echter niet meer is te herstellen, wordt niet vervolgd en geeft DR aan dat RWE heeft toegezegd een aantal stilstandvoorzieningen (daarover later meer in detail) te treffen, waardoor verdere overtredingen niet meer zullen voorkomen.

Inmiddels was het Buurtcomité een procedure ingevolge de Wet Openbaarheid Bestuur gestart. Het Buurtcomité heeft op 21 november 2011 tegen het afwijzingsbesluit bezwaar gemaakt en onder dreiging van een dwangsom om de rapporten gevraagd. Rond de jaarwisseling 2011/2012 zijn de rapporten ontvangen.

Op 14 februari 2012 is het bezwaar tegen de afwijzing door DR ongegrond verklaard, waarna het Buurtcomité op 26 maart 2012 in beroep bij de Rechtbank is gegaan. Op 2 november 2012 is deze zaak ter zitting behandeld, waarna de Rechtbank Breda op 18 december 2012 het beroep gegrond heeft verklaard.

Inmiddels zijn eind januari 2013 zowel DR (de Staatssecretaris) als RWE in hoger beroep gegaan (bij de Raad van State) tegen de uitspraak van de Rechtbank Breda.

Inhoudelijk

De resultaten van het in 2009 en 2010 door het Bureau Waardenburg (Buwa) uitgevoerd onderzoek komen er op neer dat er naar schatting 59 Gewone en 16 Ruige Dwergvleermuizen slachtoffer werden van de zes geplaatste windturbines, met een gemiddelde van 10,8 slachtoffer per turbine per jaar.

Op grond van artikel 9 van de Flora- en faunawet is het verboden beschermde dieren te doden. In dit artikel is het bestanddeel "opzet" niet opgenomen. De wetsystematiek brengt met zich mee dat voorzienbare verwonding of sterfte van individuele exemplaren onder de bescherming van artikel 9 valt. Je kunt ook stellen dat er slechts toevallige, incidentele slachtoffers mogen vallen. Ook worden termen gebruikt als een kans die verwaarloosbaar klein is.

De kern van het probleem is om zodanige maatregelen te nemen dat het te voorziene aantal slachtoffers nihil is. Het is nimmer te vermijden dat er toevallige, incidentele slachtoffers vallen.

Om dit te bereiken was DR met RWE de volgende maatregelen overeengekomen:

- Het voorkómen van vrijloop van de rotorbladen bij windsnelheden onder de 4 m/s (cut-in speed) in de maanden mei t/m juni tussen zonsondergang en zonsopkomst, opdat de rotorbladen nagenoeg stil staan bij windsnelheden onder de 4 m/s;

- Idem maar dan onder 5 m/s in augustus en september.

Nu beginnen de geschillen rond de vraag wat het effect is van deze maatregel. Ik tracht de diverse uitspraken in chronologische volgorde samen te vatten.

DLG, 5 september 2011, ziet bij een cut-in speed van 4 m/sec een reductie van 75% van het aantal slachtoffers, vindt dit te veel en beveelt aan om in ieder geval in het najaar ook een cut-in speed van 5 m/s op te leggen.

Buwa, 4 oktober 2011, in Boonman et al. 2011, ziet het als een effectieve maatregel om het aantal slachtoffers te verminderen.

DR, 12 oktober 2011, de maatregelen zijn voldoende om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Buurtcomité, 21 november 2011, (zonder kennis van Buwa-rapporten) geeft aan dat uit literatuur blijkt dat tot 8 m/s slachtoffers vallen.

Buwa, 9 januari 2012, geeft aan dat het verhogen van de cut-in speed tot 5,5 m/s een reductie geeft van 60% slachtoffers en dat verdere verhoging van de cut-in speed niet zal leiden tot een substantiële verdere afname van het aantal slachtoffers.

DR, 14 februari 2011, de maatregelen leiden tot een statistische reductie van 100%.

Buurtcomité, 18 april 2012, stelt dat de maatregel wel leidt tot minder slachtoffers, maar het te voorzien aantal slachtoffers niet tot nul reduceert.

DR, 18 juni 2012, herhaalt dat de maatregel leidt tot statistische reductie van 100%.

Buurtcomité, 2 november 2012, uit de rapportages van Buwa kan niet de conclusie worden getrokken dat er sprake is van een 100% reductie, integendeel, ook met de maatregelen vallen er structureel slachtoffers.

Rechtbank, 18 december 2012, op basis van de gegevens van Buwa (30 maart 2012) kan worden geconcludeerd dat door de maatregelen 50-80% minder slachtoffers vallen. Er blijven dus op zijn minst 20% slachtoffers over.

Discussie

Wereldwijd zijn er vier studies naar het effect van het verhogen van cut-in speed gedaan. De in deze studies gebruikte windturbines zijn vergelijkbaar met die op de Sabinadijk, rotordiameters van c. 50 meter en een vermogen tot 1 MW. Let wel, het gaat hier in alle gevallen om andere soorten vleermuizen dan de dwergvleermuizen die problemen opleveren in de Nederlandse situatie. In Behr et al. (2006) is de cut-in speed verhoogd tot 5,5 m/s. Dit gaf een reductie van 50%.

Bearwald et al (2009) met een cut-in speed van 5,5 m/s geeft een reductie van 58%.

In Arnett et al. 2011 is sprake van een cut-in speed van 5 m/s en 6,5 m/s. Er was hierin geen verschil aan te tonen en de reductie bedroeg 82% in 2008 en 72% in 2009.

In Good et al (2012) zijn cut-in speeds gebruikt van 3.5 m/s, 4.5 m/s en 5.5 m/s. Deze gaven een reductie van respectievelijk 36%, 57% en 73% van het aantal slachtoffers.

Er zijn aanwijzingen dat vleermuizen voorkomen en er slachtoffers vallen bij hogere windsnelheden.

Horn & Arnett (2005) registreerden zes aanvaringen bij windsnelheden boven 6 m/s en wel bij 6.1, 6.5, 6.9, 9.6 en 10.2 m/s.

Brinkmann (2006) geeft aan dat bij 7.5 m/s wind de activiteit afneemt.

Zowel Brinkmann (2005) als Behr & Helversen (2005) en Trapp et al. (2002) wijzen er op dat bij hogere windsnelheden de slachtoffers ver van de turbine terecht kunnen komen. Behr & Helversen (2005) vonden een slachtoffer op 95 meter van de turbine.

Conclusie

De uitgevoerde onderzoeken naar de effecten van verhoogde cut-in speed, waarbij verhogingen tot 6,5 m/s, geven alle als uitkomst dat het aantal slachtoffers vermindert met gemiddeld 50 tot 73%. Ook bij hogere windsnelheden dan 6 m/s vallen nog vleermuisslachtoffers.

De maatregelen van DR zijn onvoldoende om aan de (letter van) de Flora- en faunawet te voldoen.

Ik zal jullie op de hoogte houden als er nieuwe gebeurtenissen zijn.

Slapende bruine grootoor in de opvang

Foto: Antoinette van Wilgen

Nieuwe vleermuis met daspatroon ontdekt

Door: Marc Seijlhouwer

Dit is de pas gevonden vleermuissoort. © DeeAnn Reeder, Bucknell University.

In het jonge land Zuid-Sudan is een nieuwe vleermuissoort ontdekt. Hij is ontdekt door DeeAnn Reeder van Bucknell University en heeft witte strepen op zijn rug en buik, waardoor hij een beetje lijkt op een das met vleugels.

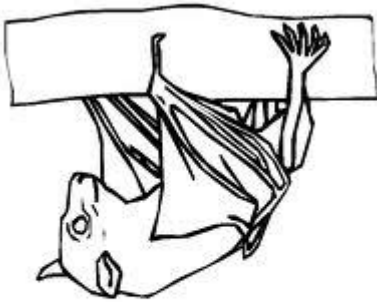

Hier is de buik van de vleermuis goed te zien. © DeeAnn Reeder, Bucknell University.

Reeder ontdekte het beestje tijdens veldwerk in Zuid-Sudan. Toen ze de vleermuis vond, dacht ze al meteen dat ze iets bijzonders in handen had, namelijk een exemplaar van de *Glauconycteris superba*-soort.

Vleermuizen van deze soort zijn tot nu toe pas vijf keer gevonden, in verschillende Afrikaanse landen. Maar toen Reeder het door haar gevonden exemplaar bekeek, ontdekte ze iets. 'Toen ik goed ging kijken leek deze vleermuis in niets op bekende vleermuizen van de soort,' vertelt ze in een persbericht. 'De vleugels, de oren, het hoofd: niets.' Volgens haar behoort de *Glauconycteris superba* dan ook tot een heel nieuwe soort, die ze de naam *Niumbaha* gegeven.

Of het echt zo is dat deze vleermuissoort heel erg verschilt van zijn evolutionaire broers en zussen, moeten vleermuisexperts onderling de komende jaren gaan uitmaken. Voor Reeder is het in ieder geval een bevestiging van de diversiteit van de natuur van Zuid-Sudan. Ze schrijft over de [ontdekking](#) van de vleermuis in ZooKeys.

Just Hangin' Around!

De Vergeten Tuin

Door: Frans Hijnen

Op 23 april vond de officiële onthulling plaats van een vleermuistoren in “de Vergeten Tuin” in Eindhoven. Op zich de moeite om eens te gaan kijken, temeer omdat ik er in het voortraject niet veel van gehoord heb.

Op deze dag lopen we in “de Vergeten Tuin” een rondje onder koude omstandigheden. Het is nog lang geen “vleermuisweer” en die hebben er, door de aanhoudende koude, een lange winter door.

In deze tuin, wat een stukje braakliggend grond was tussen wat huizenblokken, is al lang geleden (1980), een werkgroep aan de gang gegaan met tal van natuurmaatregelen. Er is hierdoor een uniek stukje ontstaan met een grote vijver, dikke bomen en leuke beplanting.

Dit trekt natuurlijk veel vogels, vlinders en ook vleermuizen. In dit stadsdeel stond ook nog ergens een “vergeten” torenspits van een gesloopte kerk en die heeft in de tuin nu ook een mooi plaatsje gekregen. In overleg met Leo Klok is het torentje bestempeld als vleermuisverblijf.

Leo was uitgenodigd voor dit officiële moment en mocht ook iets zeggen over de vleermuizen en de potentiële verblijfplaats.

Als verrassing was er op het torentje een plaatje aangebracht: Leo Klokkentoren.

Om nooit meer te vergeten!

